

ΘΕΪΚΗ ΕΝΤΟΛΗ
ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΕΠΙΘΥΜΙΑ

π. ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΩΜΑΙΟΣ

ΘΕΪΚΗ
ΕΝΤΟΛΗ
ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ
ΕΠΙΘΥΜΙΑ

Ἐν πλῶ

© Έκδόσεις Έν πλω
Κολοκοτρώνη 49, Αθήνα 105 60
Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238
e-mail: info@enploeditions.gr
www.enploeditions.gr
www.facebook.com/enploeditions.gr

Α΄ έκδοση: Άπρίλιος 2019

ISBN: 978-960-619-038-4

*Μνήμη, τιμή και εύγνωμοσύνη προς πάντας
τούς Πνευματικούς και Διδασκάλους μου,
σέ όλα τά στάδια τῆς ἀτέλειωτης
μορφωτικῆς πορείας μου
στά γράμματα καί στήν ἐν Χριστῷ ζωή*

ἀ.ρ.ί.

*«Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα
φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν»
Λουκᾶ 22, 15*

*«Ὅδὸν ἐντολῶν σου ἔδραμον,
ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου»
Ψαλμ. 118, 32*

*«Ἐπεπόθησεν ἡ ψυχὴ μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι
τὰ κρίματά σου ἐν παντὶ καιρῷ»
Ψαλμ. 118, 20*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	11
Πρόλογος του συγγραφέα	17

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ Ἡ ἐντολή τοῦ Θεοῦ

Περί ἐντολῆς γενικά	31
Περί θεϊκῆς ἐντολῆς	41
Διδασκαλία Πατέρων περί θεϊκῆς ἐντολῆς	85

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ Ἀνθρώπινη ἐπιθυμία

Γενικά περί ἀνθρώπινης ἐπιθυμίας	141
Συγκρότηση καί βασική λειτουργία τῆς ἐπιθυμίας	145
Ὁ ρόλος τῆς ἐπιθυμίας στήν ψυχοσωματική ὑπόσταση τοῦ ἀνθρώπου	147
Βιβλική διδασκαλία περί τῆς ἀνθρώπινης ἐπιθυμίας ...	149
Διδασκαλία τῶν ἁγίων Πατέρων περί ἀνθρώπινης ἐπιθυμίας	181

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

Υποστατική και ύπαρκτική έναρμόνιση
Θείκης ἐντολῆς καὶ ἀνθρώπινης ἐπιθυμίας

Ἡ συγκρουσιακή καὶ ἀρμονική σχέση Θείκης ἐντολῆς καὶ ἀνθρώπινης ἐπιθυμίας	289
Ἡ δυσαρμονία καὶ οἱ συνέπειές της	303
Ἡ έναρμόνιση ὡς συλλογικό ἄθλημα, κάτω ἀπὸ τό βλέμμα τοῦ Θεοῦ	305
Περί έναρμόνισης, γενικά καὶ εἰδικά	309
Διδασκαλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης περὶ σύγκρουσης ἢ έναρμόνισης θεϊκῆς ἐντολῆς καὶ ἀνθρώπινης ἐπιθυμίας	319
Διδασκαλία τῆς Καινῆς Διαθήκης περὶ έναρμόνισης ἢ σύγκρουσης θεϊκῆς ἐντολῆς καὶ ἀνθρώπινης ἐπιθυμίας	331
Ἀπόλογος	337

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ π. Ἀντώνιος σέ αὐτό τό βιβλίο καταπιάνεται μέ ἓνα καίριο ζήτημα· τή σημασία πού ἔχει γιά τήν πνευματική ζωή καί τή σωτηρία μας γενικότερα ἢ ἑναρμόνιση τῆς θεϊκῆς ἐντολῆς μέ τήν ἀνθρώπινη ἐπιθυμία. Ὁ συγγραφέας, ὡς μοναχός ἀλλά καί ὡς πνευματικός πολλῶν χριστιανῶν ἐπί σειρά ἐτῶν, ἀφιέρωσε τή ζωή του στήν κατά τό δυνατόν ἐπίτευξη αὐτῆς τῆς ἑναρμόνισης σέ προσωπικό ἐπίπεδο, ἀλλά καί στίς ζωές ὄλων ἐκείνων πού ἀναζήτησαν τήν πνευματική του καθοδήγηση.

Οἱ ἐντολές τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀθθεντικά καταγεγραμμένες στή Γραφή καί ἀνεπτυγμένες στά λειτουργικά καί πατερικά κείμενα. Ὅμως, τά πράγματα δέν εἶναι ἀπλά. Ἡ ἄγνοια, ἡ ἀδυναμία κατανόησης, ἡ στρεβλή γνώση, ἡ θρησκοληψία, τά ἀρνητικά ἐκκλησιαστικά πρότυπα, τά τόσα ψέματα πού ντύθηκαν οἱ λέξεις στήν ἐποχή μας, συχνά καί τά κηρύγματα, ἀποτελοῦν σοβαρά ἐμπόδια στή διάκριση καί ἐπίγνωση τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ἐπιθυμία ἀποτελεῖ φυσική δύναμη τῆς ἀνθρώπινης φύσης, «ἰδίωμα τῆς φύσεως» (Ἰωάννης τῆς Κλίμακος) «κατά λόγον δημιουργίας», ὅπως καί ὅλες οἱ φυσικές δυνάμεις (λογική, ἀγάπη, ἔρωτας, ζῆλος, ὀργή, χαρά, ὑπερηφάνεια κ.ο.κ.). Μία «δύναμις ἀγαθοποιός» (ἅγιος Μάξιμος), ἡ ικανότητα τοῦ ἀνθρώπου νά θέλει, νά ἐπιθυμεῖ, ἡ ὁποία προπρωτικά λειτουργοῦσε ὡς συνεχῆς κίνηση πρὸς τό ἀγαθό καί τό ἄκρο ἀγαθό, τόν Θεό. Στή μεταπτωτική κατάσταση, ἡ ἐπι-

θυμία, όπως και οι άλλες φυσικές δυνάμεις, έφθάρη, άπώλεσε δηλαδή τον φυσικό προσανατολισμό της προς την αγαθότητα και τον Θεό. Έκτοτε, προέκυψε ή ανάγκη διάκρισης τής κάθε έπιθυμίας ως καλής ή κακής. Η διάκριση αυτή γίνεται επί τή βάσει του γνωμικού θελήματος, του περιεχομένου τής έπιθυμίας, που άποτελεί προσωπικό δημιούργημα του έπιθυμούντος. Η άποτίμηση τής ποιότητας τής έπιθυμίας, στην περίπτωση των χριστιανών, γίνεται όχι μέ προσωπικά κριτήρια αλλά μέ κριτήριο τή θεϊκή έντολή. Όποια έπιθυμία έναρμονίζεται μέ τό θέλημα του Θεού είναι καλή. Σε αντίθετη περίπτωση, θά πρέπει νά άπορρίπτεται ως κακή, «άποτυγχάνουσα», κατά τον χαρακτηρισμό του άγίου Μαξίμου.

Η λειτουργικότητα τής φυσικής δύναμης τής έπιθυμίας ποικίλλει από άνθρωπο σε άνθρωπο. Είναι πλέον γνωστό ότι ή έπιθυμία, όπως και ή όλη προσωπικότητα, προσδιορίζεται και από τή δυναμική αλληλεπίδραση γενετικού υλικού και περιβάλλοντος, μέ τό πρώιμο οικογενειακό περιβάλλον νά βαραίνει περισσότερο. Βεβαίως, πλήν έξαιρετικών παθολογικών περιπτώσεων, παραμένει στον καθένα από έμās ένα υπόλειμμα έλευθερίας, ή ενεργοποίηση του όποιου είναι άπαραίτητη, προκειμένου νά έπιτευχθεί ή συνέργεια μετά του Θεού για τήν πνευματική μας αναμόρφωση. Συνεπώς, είναι κρίσιμο ή φυσική δύναμη τής έπιθυμίας νά παραμένει άκμαία, ό άνθρωπος νά μπορεί νά λειτουργεί ως «ύποκείμενο έπιθυμίας», διότι, σε αντίθετη περίπτωση, όπως σημειώνει ό άγιος Γρηγόριος ό Παλαμάς, θά έχει άπωλέσει τή φυσική ικανότητα τής λαχτάρας του καλού και του μίσους του

κακοῦ, τῆς ἀποξένωσης ἀπό τό κακό καί τῆς προσοικείωσης τοῦ Θεοῦ. Τούτων δοθέντων, στόχος τῆς γονεϊκῆς ἀρχικά ἀνατροφῆς, τῆς ἐκπαίδευσης στή συνέχεια ἀλλά καί τῆς ποιμαντικῆς δέν μπορεῖ νά εἶναι ἡ ὑπονόμευση τῆς φυσικῆς δύναμης τοῦ ἐπιθυμῆν ἀλλά μᾶλλον ἡ ἐνίσχυσή της, ὅταν ὑπολειτωρεῖ, καί συγχρόνως ὁ διά τῆς ἄσκησης συνεχῆς ἐπαναπροσανατολισμός πρὸς τὴν κατὰ φύσιν λειτουργία της. Παιδαγωγία, καθοδήγηση καί πνευματικὴ ἄσκηση δέν σημαίνουν εὐνουχισμό τοῦ φυσικοῦ θελήματος, μέ ἀποτέλεσμα νά ἀποδυναμώνεται ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου, ἄρα καί ἡ ἰκανότητά του νά ἐπιθυμήσει τὸν Θεό, ἀλλά ἄσκηση τοῦ γνωμικοῦ θελήματος (τοῦ περιεχομένου τῆς θέλησης, τῆς ἐπιθυμίας), ὥστε ὁ ἀνθρώπος νά μὴ θέλει ἐγωιστικά ἀλλὰ ἀγαπητικά.

Ἀπὸ τὴ στιγμή πού δέν εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἀποδέκτες τῆς ἴδιας γονιδιακῆς, ψυχολογικῆς, κοινωνικῆς κ.λπ. κληρονομιάς, ἐξυπακούεται ὅτι καί ἡ ἀκμαιότητά τῶν φυσικῶν δυνάμεων διαφέρει ἀπὸ ἄτομο σέ ἄτομο. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, στήν πνευματικὴ ζωὴ δέν κρινόμεσθε τόσο ἀπὸ τὴ φαινομενικὴ πρόοδο, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὸ ἂν καταθέσαμε τό ὅλον τῶν δυνατοτήτων μας. Τό τελευταῖο διέγνωσε, μέ τίς λιγοστὲς ψυχολογικὲς γνώσεις τῆς ἐποχῆς, ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, ὅπως φαίνεται στό ἐπισυναπτόμενο ἀπόσπασμα: «Τινές, πόθεν, οὐκ οἶδα... φύσει, ἴν' οὕτως εἶπω, περὶ τό ἐγκρατές ἢ τό ἡσυχαστικόν ἢ τό ἀγνόν ἢ ἀπαρρησίαστον ἢ πρᾶον ἢ εὐκατάνοκτον ἐπιρρεπῶς ἔχουσι. Καί εἰσὶν ἕτεροι, αὐτὴν σχεδόν τὴν ἑαυτῶν φύσιν πρὸς ταῦτα αὐτοῖς ἀντιπράττουσαν ἔχοντες, καί κατὰ δύνάμιν ἑαυτοῦς βιαζόμενοι· οἳ, εἰ καί ἐν

καιρω ήττωνται, όμως ως βιαστάς τής φύσεως, μάλλον αυτούς των προτέρων αποδέχομαι» (Κλίμαξ, Λόγος περί διακρίσεως).

Ή έναρμόνιση τής έπιθυμίας μέ τό θέλημα του Θεού απαιτεί μελέτη, νήψη και όρθή καθοδήγηση, προκειμένου νά διακρίνει κανείς κάθε φορά τίς έμπαθείς αποχρώσεις των έπιθυμιών. Σέ αυτή τή διαδικασία, ό χριστιανός έχει στή διάθεσή του έναν Κανόνα, έναν γνήσιο ζωντανό καθρέφτη: τό πρόσωπο του Χριστού. Ατενίζοντας στον Χριστό, μπορεί νά αναγνωρίσει τί είναι αυτό που νοσταλγεί κάθε φορά περισσότερο από τή δική Του αγάπη και τό δικό Του θέλημα.

Στό πρόσωπο του Χριστού ύπάρχει ή απόλυτη άρμονία των δύο θελήσεων, τής θείας και τής ανθρώπινης. Οί άγιοι επίσης πέτυχαν αυτή τήν έναρμόνιση στον μέγιστο δυνατό βαθμό. Άλλωστε, αυτός είναι και ό λόγος για τον οποίο οί άγιοι γενικότερα αποτελούν πρότυπα για τους χριστιανούς. Άνάμεσά τους, τήν πρώτη θέση κατέχει ή Θεοτόκος, ή όποία ανταποκρίθηκε στό θέλημα τής ένανθρώπησης του Θεού μέ μιá απόλυτη υπαρξιακή διαθεσιμότητα: «ίδου ή δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά τό ρήμά σου». Ό απόστολος Παύλος επίσης, όπως φαίνεται από τήν όμολογία του: «ζω δέ ούκέτι έγώ, ζή δέ εν έμοι Χριστός», αναγνώρισε στό πρόσωπο του Χριστού τό πλήρωμα τής έπιθυμίας. Στην περίπτωση του, ισχύει τό ψαλμικό λόγο: «Κύριε, έναντίον σου πᾶσα ή έπιθυμία μου» (Ψάλμ. 37, 10).

Τό βιβλίο είναι χωρισμένο σε τρία μέρη. Τό πρώτο έχει ως θέμα τή θείκη έντολή, όπως αυτή καταγράφεται αυθεντικά στή Γραφή και έρμηνεύεται στή διδα-

σκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Τό δεύτερο μέρος πραγματεύεται τήν ἔννοια τῆς ἐπιθυμίας, παραθέτοντας πλούσιο ὕλικό ἀπό τή Γραφή καί τά πατερικά κείμενα. Στό τρίτο μέρος ἀναδεικνύονται, μέσα καί ἀπό τή χρήση σχετικῶν παραδειγμάτων, οἱ καταστάσεις τῆς σύγκρουσης ἢ ἑναρμόνισης θεϊκῆς ἐντολῆς καί ἀνθρώπινης ἐπιθυμίας μέ τίς ἀντίστοιχες συνέπειές τους.

Πανωραία Θ. Κουφογιάννη

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Τό θέμα τῆς μελέτης αὐτῆς ἀναφέρεται, ἄμεσα καί διαχρονικά, ὄχι μόνο στούς πρωτοδημιουργημένους ἀνθρώπους ἀλλά καί σέ κάθε ἄνθρωπο, κάθε φυλῆς, τόπου, ἐποχῆς καί γλώσσας.

Ἡ θέση μου αὐτή βασίζεται στό ἀναμφισβήτητο γεγονός ὅτι καθέννας μας προτιμᾷ νά εἶναι ἐντολέας καί ὄχι ἐντολοδόχος. Εἶναι, νομίζω, ἀδιαμφισβήτητο ὅτι τόν ἐντολέα τόν θεωροῦμε ὡς ἔχοντα θέση ὑπεροχῆς, σέ σύγκριση πάντοτε μέ τόν ἐντολοδόχο, καί μάλιστα σέ κατάσταση ἀναμέτρησης μεταξύ τους¹.

Μέχρι νά συνειδητοποιήσω μερικές διαστάσεις τοῦ θέματος *Θεϊκή ἐντολή καί ἀνθρώπινη ἐπιθυμία* στή βιβλική διήγηση περί τῆς πτώσης τῶν πρωτοδημιουργημένων ἀνθρώπων, κοπίασα νά παραδεχθῶ ὅτι εἶναι, ἂν ὄχι ἄλυτο, πάντως δυσεπίλυτο πρόβλημα τοῦ ἀνθρώπου, τουλάχιστον τοῦ ἀνθρώπου πού θέλει καί μπορεῖ νά σκέπτεται καί νά διανοεῖται ἐλεύθερα καί δυναμικά πάνω καί γύρω ἀπό τό νόημα τῆς ζωῆς του. Μένω μέ τήν ἐντύπωση ὅτι κάθε ἄνθρωπος, σέ κάθε ἐποχῇ λειτουργώντας τήν ὑπαρξή του, παλεύει προκειμένου νά ἀποφασίσει ἂν θά βάλει τόν Θεό πάνω ἀπό τόν ἑαυτό του ἢ ἂν θά ἀρνηθεῖ τήν ὑποταγή του στό θέλημά Του.

Ἔχουν γραφτεῖ τόσα πολλά ἀπό πολλούς καί δια-

---

¹ Στόν Ψαλμό 11, 5, διατυπώνεται τό «ἀκάθεκτο» τῆς ἀνθρώπινης μεγαλαυχίας: «Τοὺς εἰπόντας· τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν· τὰ χεῖλη ἡμῶν παρ' ἡμῖν ἐστί· τίς ἡμῶν Κύριός ἐστιν;».

φόρους, πιστούς και άπίστους, όρθοδόξους και έτερο-δόξους, αλλά έπιλέγω νά διαπραγματευτώ τό θέμα μου μόνον ώς Όρθόδοξος χριστιανός, μέ σκοπό νά κριθώ άπό Όρθοδόξους, ώστε νά διορθώσω τά λάθη μου. Τέτοια και τόσο μεγάλα θέματα συνήθως τά προσεγγίζουμε μέ τίς δικές μας όπτικές και άντιληπτικές προϋποθέσεις, βυθισμένοι στό ποικιλόμορφο έσώτερο είναι μας.

Προσπάθησα νά μελετήσω έρμηνευτικά έργα τής Αγίας Γραφής και κείμενα τών Πατέρων, πού είναι συμβατά μέ τίς προσληπτικές ικανότητές μου, ζητώντας πάντοτε τόν Θείο φωτισμό μου.

Θεωρώ, άπό κάθε άποψη, ότι τό θέμα-πρόβλημα αυτό είναι διαχρονικά και άνυπολόγιστα σημαντικό. Όστόσο, πολλοί άνθρωποι τελειώνουν τήν έπίγεια διαδρομή τής ζωής τους χωρίς νά τό συνειδητοποιήσουν, έστω και κατά ένα τουλάχιστον μέρος του.

Ό έπιθυμία του άνθρώπου είναι πολυδιάστατη και πολύμορφη και πολλές φορές τόσο ή ύπαρξή της όσο και ή λειτουργία της χάνονται είτε στην άβυσσο τής μιās και ένιαίας άνθρώπινης φύσης, είτε στό άσυνείδητο καθεμιās ύπόστασης-προσώπου.

Ό αύτογνωστική και έμπειρική ικανότητά μας, κάποτε -ίσως και πολύ συχνά- άποδεικνύεται άνίκανη νά συμβιβάσει τή βούληση μέ τήν έπιθυμία μας, τή φυσική έπιθυμία μας μέ τό γνωμικό θέλημά μας, κατά τόν άγιο Μάξιμο τόν Όμολογητή.

Ό λειτουργία τής προσωπικής έλευθερίας μας φαίνεται πιό συμβατή μέ τήν πορεία τής βούλησής μας, σέ μιá θεωρητική προσέγγιση, αλλά βιωματικά τήν έλευθερία μας τήν αισθανόμαστε πιό γνήσια, πιό

ὕπαρκτη καί πιά ἀποδοτική γιά μᾶς κάθε φορά πού λειτουργεῖται συντονισμένη μέ τήν ἀδέσμευτη καί ἐσώτερη ἀσυνείδητη ἐπιθυμία μας, ἀκόμα καί ὅταν αὐτή δέν τήν ἔχουμε συνειδητοποιήσει.

Αὐτή ἡ ὑπαρκτική καί πολλές φορές ἀσυνείδητα συγκρουσιακή ἐμπλοκή μας, ματώνει συχνά τήν πορεία μας πρὸς τήν ἀναγέννηση. Κάποτε μάλιστα, φαίνεται ὅτι εἶναι ἡ πιά ρεαλιστική καί ἴσως ἡ μόνη εἰλικρινής ἐρμηνεία τῶν ἀντιφάσεων, τῶν ἀνακολουθιῶν καί τῶν ἀσυνεπειῶν πού παρουσιάζουμε στόν πολυκύμαντο βίο μας. Κατάσταση ὀδυνηρή παρόμοια μέ αὐτή πού παρουσιάζει καί ὁ μέγας τῶν ἐθνῶν ἅγιος ἀπόστολος Παῦλος στό 7ο κεφάλαιο τῆς Πρὸς Ῥωμαίους Ἐπιστολῆς του.

Ἡ θεϊκή ἐντολή ὡς ἐπιταγή ὑπαρκτικῆς πραγματώσεως εἶναι ἀναμφισβήτητα πρόκληση γιά τή βούλησή μας καί κάποιες φορές ἐχθρική ἐπιδρομή στήν ἐσώτερη, βαθύτερη καί ἰσχυρότερη ἐπιθυμία μας. Καί αὐτό, παρά τήν ἄποψη πολλῶν πού ἰσχυρίζονται ὅτι στό μυστικό καί ἀσυνείδητο ἐγώ μας ἐμφωλεύει κάποιου βαθμοῦ πόνος, γιά τή χαμένη εἰρηνική καί καρποφόρο σχέση μέ τόν «ἄγνωστο» Πατέρα μας, τόν Θεό. Αὐτός, νομίζω, εἶναι ὁ λόγος πού κάνει τρομερά περίπλοκη καί βασανιστικά ὀδυνηρή τή διαδικασία τῆς πρόσληψης-ἀποδοχῆς τῆς θεϊκῆς ἐντολῆς καί ἀνακόπτει ἢ περιορίζει τή συμβολή της στήν ἀναγέννησή μας καί στήν ἐν Χριστῷ θέωσή μας.

Τό ταμειῖο μου καί τό ἐξομολογητήριο μοῦ χάρισαν κάποιες –ἴσως καί σημαντικές– προσεγγίσεις σέ αὐτό τό γλυκόπικρο ἀγώνισμα καί ἀποφάσιμα νά τίς μοιραστώ, νά τίς ἐκκλησιάσω.

Ένδιαφέρομαι ειλικρινά νά καρπωθῶ ώφέλεια στήν προσωπική ζώή μου και στήν ποιμαντική και ποιμαντικο-ψυχολογική αναβάθμισή μου.

Έ μελέτη αὐτή θά αναπτυχθεῖ σέ τρία τμήματα: 1) Θείκη έντολή 2) Άνθρώπινη έπιθυμία και 3) Έποστατική και ύπαρκτική έναρμόνιση ή σύγκρουση θεϊκής έντολής και ανθρώπινης έπιθυμίας, πού τό καθένα τους θά περιλάβει τά ανάλογα πρὸς τή διαπραγματεύσή του κεφάλαια.

Έ άπασχόλησή μου μέ ένα τόσο σοβαρό θέμα μου χάρισε τή βεβαιότητα ότι μερικές φορές συμβαίνει νά βρισκόμαστε πολύ κοντά στό πηγάδι και όμως νά μήν μποροῦμε, χωρίς τή Χάρη τοῦ Άγίου Πνεύματος, νά άντλήσουμε τό δροσερό και σωτήριο νερό του!

Έφηβος ακόμα, εἶχα «φιλοσοφική περιέργεια»² για τους άνθρώπους και για τόν κόσμο, για ὅλη τή δημιουργία πού, κατά τό μέτρο τῆς ὕστερης αὐτογνωσίας μου, τή γέννησαν μέσα μου οἱ πρώιμες ψυχολογικές έμπειρίες μου. Άπό τότε, διαχρονικά τρέφουν τά προσωπικά μου βιώματα και προβλήματα τά καθόλου άσχετα μέ τά συνήθη βήματα και προβλήματα τῶν κοινῶν, ὁμοιων μ' έμένα άνθρώπων, διαφόρου ήλικίας και προέλευσης, πού μέ τιμοῦν ως πνευματικό τους σύμβουλο και έξομολόγο τους.

---

² Ένδεικτικά αναφέρω ότι στήν ήλικία τῶν 15 έτών, καθώς βρισκόμουν τότε στό στάδιο τῶν συνεχῶν αναμολγέσεων τοῦ έσώτερου εἶναι μου, υπέβαλα έρώτημα στή στήλη «Παιδικό Πανεπιστήμιο» τοῦ περιοδικοῦ «Έλληνόπουλο» –άν καλῶς ένθυμοῦμαι– ζητώντας νά πληροφορηθῶ κατά πόσον «Έ ὅλη γεννά τό πνεῦμα ή τό πνεῦμα γεννά τήν ὕλη».

Ἄπό τότε, δέν ἀμελῶ νά ἀναθεωρῶ, ὅσο πιά συχνά μπορῶ, τίς ἰδέες καί τά συμπεράσματά μου, ἀλλά καί ἡ σοβαρή συνεργασία μου μέ τούς ἀνθρώπους μέ ἀναγκάζει ἐπιτακτικά νά βρίσκομαι σέ διαρκή ἀναμορφωτική πορεία τῶν θέσεών μου.

Εἶναι, νομίζω, αὐτονόητο ὅτι τό σημαντικό καί θεμελιακό εἰδικό βάρος στίς συνεχεῖς καί βελτιωτικές μεταβολές μου διαδραματίζει ἡ συνεχῆς μελέτη καί βαθμιαία, ἀλλά καθυστερημένη, κατανόηση τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καί μάλιστα τῆς Καινῆς Διαθήκης, καθῶς καί τῆς Θεολογίας κάποιων ἐκ τῶν μεγάλων καί διακεκριμένων θεολόγων Πατέρων τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας.

Ὅφειλῶ νά ὁμολογήσω ὅτι δέν εἶμαι σέ θέση νά ἀξιολογῶ καί νά βαθμολογῶ αὐθεντικά τήν ἐπιτυχία ἢ ἀποτυχία μου σέ αὐτό τό τόσο δύσκολο ἔργο, ἀλλά καί δέν θέλω νά παραιτηθῶ ἀπό τήν προσπάθεια, διότι ἐπιθυμῶ ἀδιάκοπα νά ἐκκλησιάζω τά φρονήματά μου. Σέ αὐτόν τόν ἐκκλησιασμό στοχεύουν ὅσα θά γράψω στή συνέχεια αὐτῆς τῆς δημόσιας ἐξομολόγησής μου.

Ὅμολογῶ ὅτι, ἀνεπιφύλακτα, δέχομαι τήν αὐθεντική θεοπνευστία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἐν προκειμένῳ τῶν σχετικῶν μέ τό θέμα μου χωρίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης κυρίως. Δέχομαι τήν ἀπόλυτη θεοπνευστία μόνο τῆς ὄντολογικῆς θεολογικῆς Ἀλήθειας, πού καταφατικά ἢ ἀποφατικά μᾶς ἀποκαλύπτει ἡ Ἁγία Γραφή καί δέν δέχομαι ὡς διαχρονικά καί θεόπνευστα τά χωροχρονικά καί ἀνθρώπινα ἢ ἀνθρωπόμορφα «ἐνδύματα». Ἐννοῶ, τά περικαλύμματα αὐτῶν τῶν ἀδιαμφισβήτητων καί πυρηνικῶν θεολογικῶν ἀληθειῶν, τίς ὁποῖες χρησιμοποιοῦν οἱ διάφοροι συγγραφεῖς ἢ οἱ εἰδικοί ἀποθησαυριστές ἀρχαίων, προφορικῶν παραδόσεων, στήν παρου-

σίαση τών τόσο σημαντικών και ζωτικών θεμάτων τους.

Ο άγιος Γρηγόριος Νύσσης μās έχει αφήσει άνάμεσα στίς πλείστες όσες διδασκαλίες του και τήν παρακάτω, πού θεωρω σκόπιμο νά τήν παραθέσω σέ μετάφραση: «Έτσι, λοιπόν, και για τόν άνθρωπο, πού δημιουργήθηκε μέ σκοπό και προορισμό νά χαίρεται άπολαμβάνοντας τά θεικά άγαθά, προνόησε ο Θεός νά έχει και ένα χάρισμα φυσικό και συγγενικό προς τά θεικά άγαθά και τόν έπροίκισε μέ τή ζωή, τόν λόγο και τή σοφία και μέ όλα τά θεοπρεπή χαρίσματα, ώστε μέ τό καθένα από αυτά νά έπιθυμεί νά διαμορφώνει τή ζωή του σύμφωνα μέ τό θέλημα του Θεού. Έπειδή λοιπόν, μιά από τίς ιδιότητες πού από τή φύση Του έχει ο Θεός είναι τό ότι είναι άναρχος και αιώνιος, έπρεπε και ο άνθρωπος νά δημιουργηθεί μέ τήν ιδιότητα τής άθανασίας.» Έτσι, συνειδητοποιώντας τό άναρχο και αιώνιο του Θεού νά έπιθυμεί και ο άνθρωπος νά είναι αιώνια ένωμένος μαζί Του... και ο Μωυσης, μέ τά όσα σχετικά αναφέρει στή Γένεση, διδάσκει τά ίδια πράγματα, λέγοντας ότι ο άνθρωπος είναι γεννημένος κατ' εικόνα και όμοίωση Θεού, χρησιμοποιώντας συμβολικές εικόνες, αναφέροντας κήπο μέ δένδρα και καρπούς και ιδιότητες τών καρπών. Αυτά όλα δέν φανερώνουν και δέν ύποσημαίνουν τήν εύλογία ή τήν άπαγόρευση τής γαστριμαργίας αλλά τή θεμελίωση και άπόκτηση τής αιώνιας ζωής, πού είναι και ο κατά φύσιν προορισμός του»³.

---

³ «Ούτως ούν και τόν άνθρωπον επί τή τών θείων άγαθών άπολαύσει γενόμενον, έδει τι συγγενές έν τή φύσει προς τό μετεχόμενον έχειν. Διά τουτο και ζωή, και λόγω, και σοφία, και πάσι τοίς θεο-